



สาบแร้งสาบกา

ชื่อสามัญไทย สาบแร้งสาบกา เทียมแม่ฮ้าง หญ้าสาบแล้ง

ชื่อสามัญอังกฤษ Tropic ageratum

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ageratum conyzoides* L.

วงศ์ Compositae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

สาบแร้งสาบกาเป็นพืชล้มลุก ทรงพุ่มสูง 20-100 เซนติเมตร ลำต้นกลมและมีขนขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ขอบใบหยักปลายใบแหลม มีขนขึ้นปกคลุม ก้านใบยาว ออกจากลำต้นด้านตรงกันข้าม ดอกเป็นดอกช่อออกตามปลายยอด ดอกออกใหม่ ๆ สีฟ้าและเปลี่ยนเป็นสีขาว ดอกช่อจะมีดอกย่อย 60-75 ดอก ผลเป็นแบบอะคีนภายในมีเมล็ดสีดำจำนวนมาก

สาบแร้งสาบกาขึ้นทั่วไปตามที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่ทำการเกษตร ตามริมถนนต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้นใช้ขับปัสสาวะ ขับระดู ขับลม แก้บิด จุกเสียด ท้องอืด ใช้พอกแผล แก้คัน

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

สาบแร้งสาบกาทั้งต้นพอบระมาณต้มกินน้ำ ใช้แก้ไข้มาลาเรีย



สาบเสือ

ชื่อสามัญไทย สาบเสือ หญ้าเสือหมอบ มนทน เบญจมาศ หญ้าฝรั่งเศส ผักคราด บ้านร้าง ยี่สุ่น
เถื่อน หญ้าเหม็น ฝรั่งรุกที่ หญ้าดอกขาว หญ้าเมืองวาย หมาหลง สฟ้าง หญ้าเลาฮ้าง หญ้าลีมเมือง
พาหัง หญ้าดงรัง หญ้าพระสิริไอสวรรคร์ มั่งกระต่าย หญ้าลีมเมือง
ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หญ้าขี้ไก่

ชื่อสามัญอังกฤษ Siam weed

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Chromolaena odorata* (L.) King et Robyns.

วงศ์ Compositae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

สาบเสือเป็นไม้พุ่มสูงประมาณ 1-3 เมตร มีอายุยืนหลายปี ตามลำต้นและกิ่งจะมีขนขึ้น
ปกคลุม ก้านใบและใบมีกลิ่นแรง ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากข้อของลำต้นและกิ่งในด้านตรงกันข้าม ใบ
มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเป็นคลื่น ใบมีสีเขียวอ่อน ยาว
ประมาณ 3-10 เซนติเมตร บนผิวใบมีเส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น ด้านท้องใบมีขนขึ้นปกคลุมมากกว่า
ด้านหลังใบ ดอกเป็นดอกช่อ ออกดอกตามปลายยอดและปลายกิ่ง ดอกประกอบด้วยดอกย่อย 10-
35 ดอก ดอกสีขาวหรือฟ้าอมม่วง กลีบดอกหลอมรวมกัน เป็นหลอด ปลายกลีบดอกแยกเป็น 5
กลีบ มีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย ผลมีขนาดเล็กรูปร่างเป็นรูปห้าเหลี่ยมสีน้ำตาลดำ

สาบเสือพบได้ทั่วไปตามบริเวณสวนไร่นาต่าง ๆ ทั้งที่กลางแจ้ง โดยเฉพาะริมทางเดิน ริม
ถนน เนื่องจากเมล็ดสามารถปลิวตามลมได้ระยะทาง

ประโยชน์ทางยา

ก้านใบและใบสาบเสือใช้ห้ามเลือด รักษาบาดแผลทำให้เลือดแห้งเร็ว
ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ก้านใบและใบสาบเสือผสมปูนกินหมากใช้รักษาบาดแผลและห้ามเลือด



หญ้าละออง

ชื่อสามัญไทย หญ้าละออง หญ้าดอกขาว เสือสามเขา ก้านรูป

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หมอน้อย

ชื่อสามัญอังกฤษ Little ironweed

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vernonia cinerea* (L.) Less

วงศ์ Compositae

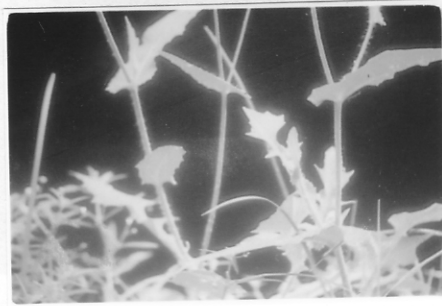
หญ้าละอองเป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ลำต้นตั้งตรงมีขนขึ้นปกคลุม ทรงพุ่มสูง 20-70 เซนติเมตร ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากต้นแบบสลับ ใบรูปรี ขอบใบหยัก ปลายใบแหลม และบริเวณโคนใบมีใบเล็ก ๆ 2 ใบ ดอกออกเป็นช่อบริเวณปลายยอด ช่อดอกมีดอกย่อยประมาณ 15-25 ดอก ดอกมีกลีบประดับหลายกลีบ ดอกมีลักษณะเป็นหลอดสีม่วงแดง เมื่อดอกบานกลีบดอกจะเปลี่ยนเป็นสีขาว ผลลักษณะเป็นเส้นด้ายบนมีขนสีขาว เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก

หญ้าละอองตามที่รกร้างว่างเปล่าและพื้นที่ทำการเกษตรต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

หญ้าละอองทั้งต้นใช้รักษาอาการตาแดง กลากเกลื่อน ท้องเสีย ขับพยาธิ และดีซ่าน
ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หญ้าละอองทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำ แก้ไข้ ขับปัสสาวะ และบำรุงกำลัง



หุปลาช่อน

ชื่อสามัญไทย หุปลาช่อน ผักแดง หางปลาช่อน ผักบั้ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Emilia sonchifolia* (L.) DC.

วงศ์ Compositae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หุปลาช่อนเป็นไม้ล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูงประมาณ 40-50 เซนติเมตร ลำต้นมีขนขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ปลายใบเรียวแหลม โคนใบกว้างสอบ ขอบใบหยักเว้า หลังใบสีเขียวท้องใบสีม่วงแดง ดอกเป็นดอกช่อ ช่อดอกแต่ละช่อจะมี 2 แขนง ดอกมีขนาดเล็กโคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ดอกสีแดงเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ผลเป็นผลเดี่ยว เปลือกแข็ง ผลแห้งไม่แตก

หุปลาช่อนพบได้ทั่วไปตามที่ชุ่มชื้นทั่วไป

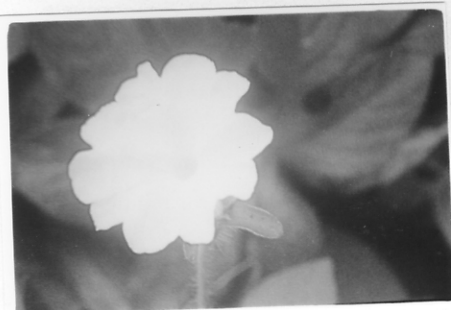
ประโยชน์ทางยา

ลำต้นใช้รักษาอาการเจ็บคอ ต่อมทอนซิลอักเสบ ฝีฝีบิว ท้องร่วง แก่ผดผื่นคัน
ประโยชน์ในตำรับยารักษาอาการต่อมทอนซิลอักเสบจากเอกสารสมุนไพโร

ใช้ลำต้นสด 30-90 กรัม ต้มเอาน้ำกินแก้ต่อมทอนซิลอักเสบ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใบหุปลาช่อนตำพอกแก้พิษฝีหนอง



ขยุ่มตีนหมา

ชื่อสามัญไทย ขยุ่มตีนหมา ผักบั้งเล เพาะละมุลู

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ipomoea pes-tigridis* L.

วงศ์ Convolvulaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ขยุ่มตีนหมาเป็นพืชเถาเลื้อยล้มลุก ไปตามพื้นดินหรือต้นไม้อื่น ๆ ลำต้นมีขนแข็งขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบเดี่ยว ใบกว้าง ขอบใบมีลักษณะเป็นหยักลึกประมาณ 7-9 แฉก ปลายแฉกแหลม ผิวใบทั้งสองด้านมีขนขึ้นปกคลุม ดอกเป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบดอกสีขาวโคนกลีบดอกหลอมรวมกันเป็นรูปแตร ผลรูปไข่สีน้ำตาล

ขยุ่มตีนหมา ขึ้นในทุ่งนา ที่รกร้าง และตามฝั่งทะเลที่เป็นดินทราย

ทั้งต้นเป็นยาระงับพิษสุนัขบ้า ใบแก่เื่อเป็นเลือด เมล็ดแก่โรคท้องมาน

ใช้ทั้งต้นมาตำให้ละเอียดผสมกับเนยใช้ปิดเพื่อรักษาฝีหนอง

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใบขยุ่มตีนหมาตำให้ละเอียดคั้นเอาน้ำทารักษาอาการเริ่มงูสวัด